

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyititéri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A kik az idő jeleit nem értik!

r. Bár nem természetünk a néha nagyon is ócsó tapok után futkosni; a guny és fenyegetés kitételeit sem alkalmazzuk ott, hol eleve tudjuk, hogy többet ár-tanak, mintsem használhatnak; — hanem hallgatni sem akarunk azon kérdésben, melyben sokan élesen irtak s még többen kimélet nélkül ítéltek.

A magyar parlament egyik tényezőjének sajnos bollaát akarjuk érinteni, mely ismét azt mutatta, hogy gyakran a felső emeletben későn értik meg az idő jeleit.

Pedig most gyorsan, gözzel, mondhatni villany-nyal élünk; a ki csak másodperczeket is késik, örökre elkéshetik; soha sem talált valamely korra annyira, mint a jelenre az, hogy: gyakran kis szikrából támad nagy égés; mert hát tőlünk távolabb s a közelben is nagy mennyiségbe halmozódott fel a gyuananyagoknak.

Hogy vannak emberek, kik ezt nem látják, talán nem is sejtik, ez nem nagy szerencse az országra, még kisebb az illetőkre; mindenesetre az ilyen struczmadár-bölcsesség után indulni nem lenne okosság s ez ép azon érdekeknek árthatna leginkább, a melyeket némelyek tulajatosan őrizgetnek, s ép azért rosszul őriznek.

Féluton megállapodni káros az ügyre, de az az érdekelt felekre is; a haszontalan fáradságnak nincs eredménye se jobbra, se balra; s ha ehhez vesszük azon tapasztalati igazságot, hogy minden mulasztás okvetlenül maga után vonja és pedig ép a mulasztókra visszahatólag a bünhődést, már is felismerhetjük, jelezhetjük annak elkövetkezését, hogy a főrendek nemsokára belátandják: mekkorát hibáztak a haza, de önmaguk ellen is.

A főrendek, mint a képviselőházzal közölt izene-teikből kitetszik, elismerték, hogy a mi hazánkban olyan a sorsa a telepítvényeseknek, hogy azon tüzetes szervező törvénnyel kell segíteni; de elismerték még azt is, hogy sok telepítvényes közönségben már a válság is beállt, s így a moratorium, az ideiglenes intézkedés se halasztható; megis makacsokasuk által navakra odáz-ták el ez égető kérdés előzetes megoldását.

És mi lett ennek az eredménye, nem a legkövet-lelenebbül érdekelték közt, mert ezt csak később észlel-hetnők; hanem a nemzet képviselőházában, a sajátban általában a közvélemény nyilvános forumai előtt?

Megrovás, kiméletlen megrovás. Egymást érik a tervek a főrendház eltörlését vagy átalakítását ajánlók. Megérdemelte-e a telepítvényesek szűkebb fel-fogású értelmezése, a megszorító osztályozásnak sürgetése ily vihart kelteni fel fejük fölé? Nem.

Jól tudjuk mi azt, ha nem is mondotta volna el Apponyi gróf a 47-es cancellár, hogy arra fellelő a fe-nyegetés nem hat; de azt is tudjuk, hogy az események sulya a gigasokat is meghajtotta. Erre nálunk is volt példa.

Azt mondhatják: a felsőház feladata conser-válni, az igen gyors haladást mérsékelni; ez utóbbival minket senki sem vádolhat; a conserválás ellen pedig a képviselőház sem vétett, midőn a telepít-vényesek ügyét ugyan nemcsak a tulajdonjog szempont-jából vette fontolóra, hanem megvizsgálta azokat a politikai, közgazdasági és mai napság sok helyütt elmergesedett társadalmi viszonyok közrehatása te-kintetében is, s így megnyugtató ideiglenes intézkedésül oly törvényt akart életre hozni, mely jövőre szabad ke-zet tartván fenn a törvényhozásnak, a tulajdonos és telepítvényes közti status quot akarta az orvoslatig conserválni, nehogy valamely rossz-ker jelentkező szeszély azt előre állíthassa. Ily conser-vatív fellépéssel szemben nem volt szükség a főrendek mérséklő háromszoros megtagadására, a törvény elfoga-dásának visszautasítására; annál kevésbbé, mert a kép-viselőház octoberre szavát adta, hogy akkor végleges törvényt fog megvitatni e kényes ügy állandó rende-zése tárgyában.

A képviselőház javaslatának szövege a tulajdon-jogát nem csorbítja vala, csak a haszonvételt igyekezett pár százezer emberre biztosítani ideiglenesen, míg a törvény véglegesen határozand sorsuk felett és pedig a tulajdonos és telepítvényesre nézve egyaránt igazsá-gosan, méltányosan. Ime saját legközelebbi érdekeik legcsekélyebb csorbítása nélkül hozzájárulhattak volna a főrendek 30-asai a képviselőház javaslatához, mert így „szabad akarattuk” sem lesz vala megszorítva, a telepít-vényes közönség hasonlóan biztosítva lettek volna „min-den lehető balsors ellen” — mely gyakran a végzetet provokálja.

Apponyi grófnak azon megjegyzésére, hogy 48-ban bevégzett tények felett intézkedvén a törvényhozás, a telepítvényesek ügye nem lehet most analog eset — csak annyit, hogy ez argumentum két élő, s ha igaz is az, hogy különböző jogviszonyokat nem lehet, sőt nem is kell, a minthogy a képviselőház maga sem akarta — gy tollvonással elintézni, — igaz marad, még pedig

keserves igazság az is, hogy mindent maga idejében kell elintézni, nehogy az idő jelei félre értvén, a meg-esett kár után késő legyen a bánykódás. A korszellem „pressiója” alól senki, de senki se vonhatja ki magát!

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten jun. 14. 12 óra — p. délbén. Érkezett Kolozsvárra jun. 14. 12 ó. 40 p. délután.

London. Anglia hangulata Francia-ország irányában ingerült. A „Standard” attól tart, hogy ha Thiersnek nem sikerül a kamarát felosztatni, ez alkotmányozó gyűlés-nek jelentvén ki magát, V. Henriket kikiáltja királyvá.

Bécs. Az urakházának alkotmányhiv tagjai demonstrálni szándékoznak az alkot-mány mellett, de a költségvetést megszavaz-zák.

Berlin. Diplomatai körökben hírlik, hogy az itteni kabinet a bécsivel egyetértést igyekszik létrehozni a netalán felmerülő ró-mai kérdésben.

Konstantinápoly. Bagdad tartomány ellen új expedíció küldetik, melyet a flotta is támogatni fog.

Prága. Egy cseh pártértekezletben haj-landónak mutatkozott a többség a Reichsrath-ba menetelre szavazni.

Odessa. Nicolajeffben nagyszerű ar-senal készül, ismét 7 millió rubel fordítatik e czélra 1872-ben.

Páris. A bonapartisták oda utasítvák: minden erőből ellene dolgozni az orleans v. legitimista restaurációnak, s kedvezőbb idő-k elérkeztéig támogatni a republicanusokat.

Egyházi szervezet.

(Folytatás.)

II. A megyei szervezetben is a képviselő azon alapról épített, mely a községi szervezetben le volt téve, — és melléje támaszul, hogy egymást erős-ítsék, a paritás odon oszlopa állítatott. De ezen intézkedést sem a protestantismus feladatával, sem a képviselői alkotmány elveivel egybehangzóan elismerni nem lehet. Nem az előbbivel, mert a pro-tesztáns szabadság kitisztított fogalma szerint az egyház kebelében semminemű oly elkülönített tes-tület vagy rend nem létezhetik, mely a maga hatal-mát ne az egyháztól kölcsönöznék; nincs tehát az egyháztól független, s valamely előjogokkal bíró papi rend sem. Nem az utóbbival, mert a megyei közgyűlés tagjainak csak fele esik választás alá, midőn a más felerésze a paritás alapján papi tiszte szerint tagja a közgyűlésnek. Már pedig ha az egy-házban a rendi állapot nem létezik és a protestan-tismus fogalmával egybe nem fér, abban rendi kép-viselet sem foglalhat helyet. De a világi rendből választottakat sem lehet elismerni az egyház-tagok képviselőinek, mert nem a nép választja őket, ha-nem a község képviselő testülete, vagy a hol az hiányzik, a presbyterium; következésképp ily szerke-zete szerint a képviselői rendszernek meg nem felel és bár ha elismert dolog, és a történelem bizonyítja, hogy világi és egyházi elemből alakult egyházi kor-mányszat kivált monarchiában legcélszerűbbnek bizonyult be gyakorlatilag a maga idejében, mert ennek bölcsesége és kiváló előnye abban állott, hogy a világiaknak a polgári kormányba befolyá-soknál fogva és avatóságok szerint a papoknak a polgári állam érdeke ellen és kárára befolyást gya-korolható hatalmak és megfordítva a világiaknak az egyházi ügyek rövidítésére intézett kihágásai elhá-rittattak, de ebből még csak annyi a jogosultsága a papi elemnek a kormányzathoz, hogy néptanítói állásokból kifolyó tisztók szerint tényezői az egy-házi hatalom kezelésnek. Ebből a paritás elvét kö-vetkeztetni annál kevésbé lehet és annál kevésbé tanácsos, mivel abban a két elem közötti versengés magva van elültetve, mely tulsúlyra törekvést, egy-más ellen törő ösztönt, pártviszályt fejt ki, s előre biztossággal be lehet látni, hogy ily szerkezet tá-mogatva a presbyterek választásával, papi elnökség alatt a megyei hatalmat a mérlegben a papi elem részére döntvén, papi uralmat állítana elé, melyet ezelőtt kétszáz évvel a Gelei Canon a „hyerarchiam, anticristianam damnamus” szavakkal száműzött egyházunk kebeléből, és így ezen szerkezet vissza-segítene egyházunkat a papi uralom korára, s ki-velköztetné a protestantizmus eredetiségéből.

Minden vallás mellett találkozott a történelem biznysága szerint valamely politikai törekvés, mely ahoz rokonságból csatlakozott. Valamint a polgári államban a nép egyéni szabadságára fektetett kép-

viseleti alkotmány állapította meg a jog uralmának országát, úgy a protestáns vallás vitta ki lelkiismeret szabadságára épített országát az erkölcsi és értelmi erők szabadfejlődésének. Tehát a protestáns sza-badságelvekkel csak a tiszta képviselői alkotmány áll természeti rokonságban, mely legcélszerűbb, mert az egyház tagok általános akarátát leginkább érvényesíti; legelőnyösebb, mert céljai valóítását leginkább elősegíti. Ez oly elismert igazság, melyet az egyháznak minden tagja vall, mely igazolásra nem szorult; tehát el kell távolítani belőle minden oly intézkedést, mely eredetiségéből kivetköztetné; egybehangzásba kell hozni a főconsistorium szer-kezetével; ki kell javítani a tiszta képviselői elvei szerint, a polgári állam megyei szervezete mintá-jára, és pedig úgy, hogy megszabadítva a paritás bilincsetől, a községi egyháztagok által — tekintet nélkül a világi és papi rendre, mert nem létezik rendi állapot — mindkét elemből, szabad és a polgári állam mintájára közvetlen választás által alkotassék az egyházi községek népessége aránya szerint meg-határozandó számú tagokból álló oly képviselőtes-tület, mely aztán kebeléből szabad választás szerint állítana elő a megyei ítélőszékek bíráit, a közigaz-gatást s végrehajtást kezelő tisztséget, mely testü-lek közül mindenik végeznék azon teendőket, iga-zítaná azon tárgyakat, melyek a szervezetben körök és hatóságok szerint megosztva és kijelölve van-nak. Csak így bizonyíthatja be a törvényhozótestület, hogy polgári államunk szabad intézményeivel a haladásban kitarítja a versenyt s elég érettséggel bír a kor által kivívott szabad elvekkel háborút nem folytatni; mert különben, ha így marad a szervezet, lesz a szabad államban papi érdek kovácsolta bi-lincsel bekötött egyház.

A megyei szervezetben felismerhető még azon hiány, hogy daczára annak, miszerint a házassági törvényszékek ülnökei meghatározott időre válasz-tatnak, nincs gondoskodás arról, hogy ezen választás általi újítások koronként történjenek; már pedig erre mulhatlanul szükség van azon okból, hogy fenntartassék az arány oly férfiakból álló bírákra, kik az ügyek vitelére gyakorlatilag is beletanultak; mely okból azon mintára, a mint az egyházi községi szervezet II. pont 2. alosztálya alatt körül van írva, szükséges meghatározni, hogy a három évre vá-lasztott bírák egy harmadrészének évenkénti kilé-pése által minden évben felújíttassék, a kilépett ta-gok újból megválaszthatók lévén.

A legfőbb hatalom, úgy az államban, mint az egyházi társadalomban igénybe veszi a tagoknak minden anyagi és szellemi erejüket a társadalom céljai megvalósítására; ez okból látjuk Magyar-honunkban a megyei új szervezet alapján a bizott-mányi gyűlésekben képviseltetni a nagybirtokot választás nélkül, a képviselők választásánál a tudom-ányt, művészetet census nélkül; így találjuk egy-házunk szervezetében községeknél azt, hogy a helybeli tanodák rendes tanárai és a keblő iskolák rendes tanítói a presbyteriumnak választás alá nem tartozó tagjai, a megyei szerkezetnél azt, hogy a megyei közgyűlések választás alá nem eső tagjai közé az iskolák tanárai be vannak számítva; de az egyház számára adakozó oly adományozókról, kik az egyházaknak és iskoláknak alapításokra figye-lemlre méltó adományokkal folynak be, kik az eccle-siastikából papoknak annyi fizetést adnak, mely feléri a községi tagok összes fizetését, mely nélkül a papot fenntartani nem lehetne, semmi említés nincsen, pedig a protestáns egyházban, mely nagy részben részesült egyes alapítók adományaiban, melynek arra szüksége van, az adomány épen úgy mint a földbirtok a polgári államban, a képviselőben első helyet érdemel; a mi pedig födolog — minthogy ön-kormányzata az önfenntartástól van feltételezve és azáltal biztosítva, ez pedig a szellemi erők mellett, az anyagi vagyon segédelmében találja fel gyámo-lítóját — kiválólag érdekében van az egyháznak, cél-jainak megvalósítására ily adományozó tényezőket minél többeket megnyerni, s a képviselőben ré-szelteket által utat nyitni arra az adományozás által magokat kitüntetett tagoknak, hogy az egyháznak kormányzatába választás nélkül befolyást gyakorol-hassanak s ez által ismereteket szerezhessenek az egyházi és iskolai czélok megvalósítására szükséges eszközökről; másfelől arra, hogy azoknak meg-szerzésére adományokkal előljárva, buzdítólóg kö-vetésre méltó példaadást gyakorolhassanak, minek elmulasztása az egyház érdekeinek tetemes hátrá-nya s a szellemi erőknek s buzgalomnak lehango-lása nélkül meg nem történhetik.

(Folyt. köv.)

Legújabb táviratok.

Berlin, jun. 12. A király rendelete folytán a csapatok a f. hó 16-án törtéendő bevonulásnál az egy-házudvar terén fognak felállítani. Előzőn 81 francia sas és zászló fog vitélni; a bevonulást a nem mozgósí-tott tábornokok és törzstisztek kezdik meg; ezeket kö-vetik: a hadügyministerium és főhadiszállás tábornoka-rának tisztjei, a kormányzók hadsegédei, a résztvevő parancsnokok tábornokok és főfelügyelők, a mecklen-burgi nagyherceg, a szász koronaherceg, Steinmetz és Manteuffel tábornokok; a császár előtt Bismarck, Roon és Moltke, utána a porosz horonaherceg, Frigyes Károly herceg s a vendégek fognak lovagolni; — mire a csapatok következnek. Az elléptetés után a III. Frigyes Vilmos-émlék-szobor fog lelepleztetni harangzugás és ágyuzás közt.

Versailles, jun. 12. A lapok jelenlik, hogy a budget-bizottság meghagyá a pénzügyministernek 450 millió új adó kivetését; és pedig 60 milliót a bekebelezési adóra és bélyegre; 90 milliót az italokra; 50 milliót a czukorra és kávéra; 200 milliót a nyers gyapot vámjá-nak felemelésére és 50 milliót különféle adókra.

Chartres hg. tegnap ide érkezett. Aumale hg. Lon-donba utazott. A haditörvényszékek a hét vége előtt nem ülnek egybe. Mindinkább tért nyer azon eszme, hogy a kormány és nemzetgyűlés székhelye Párisba tévessék át.

Flórencz, jun. 11. Mint hírlik, rövid időn a savoyai-ház összes családtagjai — köztük a spanyol ki-rály is — összegyűlnek Turinban. A király visszatérteig a spanyol királyné fogja az állam ügyeit vinni a kor-mányzó tanács segélyével.

London, június 12. Párisban a tömeges kivé-gések beszüntetettek: a foglyok haditörvényszék elé állítatnak.

Berlin, június 12. A német püspökök a német eszázrúhoz emlékiratot intéznek a pápa érdekében.

Versailles, június 12. A hivatalos lap közli Picard elbocsátását s bankigazgatóvá kinevezését. Több párisi lap Thiersnek az Orleans hercegek válasza-nya érvényessé nyilvánítására vonatkozó eljárását a gyöngeségből kifolyó hibának hirdeti, — a mi keservesen boszulandja meg magát; jobban tette volna, ha vissza-vonul.

„Orbán” napja M.-Vásárhelyt*)

(1871. június 11-én.)

Városunk szabadalmazott kalendárium-csinálói ke-gyéből idei „Orbán” napunk nem május 25-ére, hanem 17 nappal később: június hó 11-ére esett. — De nem az a „fagyos” Orbán, mely a gazdák gondosan ápol-t szőlő-ültetvényeit szokta évente fenyegetni, hanem „az a másik”, mely a Magyar Polgár és Ellenőr buzditga-tásaira M.-Vásárhely szab. kir. város baloldali választó közönségét vala ez évben fölmelegítendő, (mily ered-ménnyel? meglátjuk alább lehető röviden) köszöntött be hozzánk emillett napon.

Már június 10-én nagyterjedelmű színes placatok adták tudtára az igaz-hívőknek, hogy Orbán Balás, M.-Vásárhely baloldali követjelöltje június hó 11-én délutáni 5 órákor fogja magát bemutatni és elmondani program-mbeszédét. Hogy már több héttel azelőtt Papp Miklós sze-mélyesen kezdette meg a tért egyengetni jelöltje számára, azt mi itt láttuk és hallottuk; a közönség tudja a lapok-ból. Később fénykép-példányok, életírás s isten tudja még mi más ártatlan (?) eszközök hoztakat mozgásba a legújabb politikai martyr javára. Kiváncsi voltam tehát látni és hallani, mikép fog debütírozni e friss baloldali jelölt a nép előtt, s ez okból szerény magam is megje-lentem a kitűzött órában a piaci sétány tribünje előtt, mi annyival kevésbé esett nehezemre, mert ez időtájbán különben is a sétány végén nem rég megnyitott csinos és vidám Schönstein-féle kioszkban szoktam hüszölni, és így nem nagyon messze kellett fáradoznom a mulatsággért. Ha-nem ezuttal szörnyen megbántam pontosságomat, mert bár a sétány csakhamar megtelt kíváncsi néppel, mely-ben a polgári elem legalább 60%-al volt képviselve, a jelölt sehogy sem akart érkezni s már épen szép cse-nedesen haza akartam sétálni, midőn egy pár embert láttam komoly méltósággal föllépdelni a tribüne lépcsőin, s csak hamar előttünk állt Orbán Balás és egyetlen kise-rője Kovács Ádám.

Megvallom, azt hittem, hogy a bombaszticus fr-zisokkal oly sűrűn ajánlgatott követ-candidatus a helybeli baloldali notabilitások tekintélyes kíséretének élén fog megjelenni, választói előtt; hanem mindebből bizony semmi sem volt s egyedül a fáradhatlan választási „fac-totum” volt mellette s nekem úgy tetszik (pedig elég kö-zelről láttam) mintha jelölt és kísérfője nem valami na-gyon megelégedett arccal foglaltak volna állást a desz-ka-magaslaton, honnan máskor barna zenészek szokták harsogtatni eleven csárdásait, a sétány szűk keretében (hogy ne mondjam ketreczésben) tolongva sétálók mu-latására.

*) T. munkatársunk levelét csak most kaptuk. Szerk.

